

150 rokov Kongregácie Dcér Božskej Lásky

Helga Penz (referát - duchovné dedičstvo reholí)

Sviatočná prednáška pri príležitosti jubilejnej slávnosti

„Zviditeľňovať Božiu lásku“

8. júna 2018 v Dóme sv. Štefana vo Viedni

K najstarším textom v evanjeliách patria podobenstvá o Božom kráľovstve ako jadro radostnej zvesti. Božie kráľovstvo sa podobá horčičnému zrnku, najmenšiemu zo všetkých semien. „Keď ho sejú do zeme, je najmenšie zo všetkých semien na zemi, ale keď sa zaseje, vzíde, prerastie všetky byliny a vyháňa veľké konáre, takže v jeho tóni môžu hniezdiť nebeské vtáky.“ (Mk 4,30–32). Nebo na zemi je nevelké, ale pôsobenie dobra sa nezadržateľne šíri.

Horčičné zrnko, z ktorého vyrástla Kongregácia Dcér Božskej Lásky, bolo v skutočnosti malým a skromným začiatkom. Začalo to listom, ktorý sa 19. novembra 1868 dostal do rúk vtedajšieho ministra vnútra Carla Giskru. Obsahuje prosbu, smieť uskutočňovať zbierky *vo Viedni a vo väčších mestách Ríše*. Prostredníctvom peňazi sa má založiť ústav, *ktorého účel je zabezpečiť početným slúžkam mimo času služby, činnosť a vyučovanie*. List je podpísaný *Františkou Lechnerovou, predstavenou Spoločnosti Božskej Lásky*.

Minister vnútra sa vtedy necítil kompetentný vyhovieť tejto odvážnej prosbe robiť zbierky po celej Ríši pre takzvaný, ako to on nazval, *miestny účel* a tak posunul žiadosť ďalej miestodržiteľovi Philippovi Weberovi z Ebenhofu. O trochu neskôr nasledovalo povolenie a toto povolenie bolo podkladom pre neskoršie založenie Kongregácie.

Ani žiadosť, ani povolenie, sa v uplynulých rokoch napriek hľadaniu v archívoch vo Viedni, nepodarilo nájsť. Podarilo sa to až krátko pred touto jubilejnou slávnosťou – a to má svoje odôvodnenie. Matka Františka, vtedy ešte neznáma v hlavnom meste Ríše vo Viedni, bola osamotená, zbožná meštiačka z Bavorska, ktorá vo svojom 36. roku života svojim neochvejným rozhodnutím a s obdivuhodným nasadením nešla úradnou cestou a nežiadala o schválenie štatútov svojho dobročinného spolku podľa poriadku na príslušných úradoch, ale obrátila sa priamo na ministra v najvyššej pozícii. Možno je to typická rakúska cesta, radšej si vyprosiť milosť celkom zhora, ako podstúpiť cestu

prostredníctvom inštitúcií zdola. Matka Františka, ako sa zdá, nebola ženou, ktorá by sa nechala zadržať nižšími úradníkmi a sekretármi. Sebavedome sa označila ako „predstavená“, hoci bola ešte vtedy sama. V každom prípade jej to prinieslo rešpekt úradov, ktoré ju už v roku 1868 titulovali ako opátku - *Vaša ctihodnosť*.

Zatiaľ čo ale storočia staré kláštory vlastnili vzácne dekréty založenia, ktorými zakladatelia mladému kláštoru zverovali krajinu a ľudí, mala Matka Františka iba dovoľenie prosieť o milodary. Ale ona mala plán a cieľ.

Opatrovala svoje horčičné zrnko a mala už pred očami strom. To, že založila svoju Spoločnosť práve v novembri, bolo možno viac ako šťastná náhoda. Ona vstala z lôžka chorých 17. novembra, aby napísala a podala svoju žiadosť. Očakávať dovoľenie do víkendu bolo reálne – rakúske úrady pracovali kedysi podstatne rýchlejšie ako dnes. 21. november je sviatok Obetovania Panny Márie, tradičný deň prijímania členiek, pre mnoho duchovných ženských spoločenstiev. Aj keď Matka Františka dostala dovoľenie až o týždeň neskôr, ustanovila deň založenia na 21. november. Rituály sú dôležité.

Matka Františka začala svoje dielo úplne v malom, nie s dobre podporovaným, nádherným kláštrom, ale v jednom viedenskom prenajatom byte. Založenie duchovného spoločenstva pred očami, bolo jej denným apoštolátom lásky k bližnému a prvoradou a najdôležitejšou prosbou. Cesta k založeniu spolku, v ktorom sa rovnako zmýšľajúce ženy upísali spoločnému cieľu, bolo vo vtedajšej dobe populárne a tým aj blízke. Keď Františka Lechnerová prišla do Viedne, bolo v západnej časti Habsburskej monarchie viac ako 4000 spolkov, o päť rokov neskôr to bolo štyri krát viac.

Názov spolku, ktorý zvolila Matka Františka, si doniesla zo Švajčiarska. V roku 1865 založila v Graubündene spolu s kňazom a ex-jezuitom Johannom De Pozzom Spoločnosť Božskej Lásky a bola jeho prvou predstavenou. Sama, bývalá rehoľná sestra u Chudobných školských sestier našej milej Pani a učiteľka, riadila Spoločnosťou vedený, výchovný a vzdelávací inštitút pre dievčatá v Illanz. Rozdielne názory o spôsobe postupu pri ďalších založeniach škôl dali Matke Františke nakoniec dôvod, aby sa od spolupráce s De Pozzom oslobodila a odvážila sa k novému začiatku.

Na viedenských úradoch viedol názov Spoločnosti k určitému zmätku, keď sa De Pozzo usiloval rozšíriť svoje aktivity ďalej na Habsburskú monarchiu a žiadal pritom o uznanie jeho Spoločnosti Dcéry Božskej lásky. Vo svojich písomných spomienkach sa Matka Františka sťažuje, že jej *nepriateľ* De Pozzo,

jej *nechce dať pokoj* a zariadil, že sa vo viedenských cirkevných novinách objavil o nej podlý článok. Príslušný úradník na ministerstve vnútra zdieľal tento jej odhad a poznamenal, že švajčiarsky kňaz iba preto žiada o schválenie jeho rovnomeného spolku v Rakúsku, aby Františke Lechnerovej jej úmysel *každým možným spôsobom prekazil a aby jej robil konkurenciu*.

Rastlinka, ktorá rástla z horčičného semienka, bola teda od začiatku vystavená nepriaznivým podmienkam a vzrastala pomaly, ale neustále. Matka Františka nebola žiadna rojčiaca záhradníčka, ktorá dúfala len v dobré počasie. Budovala svoje dielo s veľkou rozhodnou radosťou, veľkou dávkou energie a pragmatickým zmyslom pre to dôležité. Aby postavila svoju Spoločnosť na solidný finančný základ, zamestnala spoločníčky, aby podnikli namáhavé zbierky. Ona sama sa obracala na veľkomeštianskych vlastníkov fabrík a na šľachticné dobrodinky v najvyšších kruhoch, kým nemala nakoniec dostatok kapitálu, aby si dovoľila zaplatiť viedenský nájomný dom. Tam sa nast'ahovala s dvoma spolusestrami ako aj sochou Matky Božej a sv. Jozefa. V uvoľnených bytoch boli ubytované dôchodkyne, ktoré sa finančne odmenili kláštoru. Čoskoro jej „Mariánsky ústav“ tak prosperoval, že zodpovedal účelu založenia jej Spoločnosti a mohol prijať služobné dievčatá. Tieto dostali zadarmo ubytovanie, a tým, že udržiavali šatstvo dobre zabezpečených viedenských domácností, prispievali k svojmu živobytiu. Ďalšie prostriedky dostala Spoločnosť prostredníctvom provízie za sprostredkovanie služobných dievčat do rodín.

Keďže jej dielo malo byť ale duchovné, hľadala Matka Františka od začiatku svoje útočisko v Cirkvi. Predstavila svoje dielo viedenskému arcibiskupovi, kardinálovi Jozefovi Othmarovi Von Rauscher, ktorý jej povzbudený daroval 100 zlatých. Navštevovala mužské viedenské kláštory a prosila spovedníkov, aby jej posielali dievčatá, ktoré boli naklonené rehoľnému životu. Jedného kňaza pri kostole sv. Augustína, získala ako duchovného predstaveného pre jej dom.

Náboženskému charakteru svojho diela venovala Matka Františka od začiatku zvláštnu pozornosť. Nechcela členov spolku, ale spolusestry. Prvé ženy, ktoré sa pripojili k jej dielu a spolu s ňou viedli Mariánsky ústav, sa zaviazali Spoločnosti prísľubom. Čoskoro boli Matkou Františkou nazvané Dcérami Božskej lásky a nakoniec v roku 1871 boli viedenským arcibiskupom uznané ako duchovné združenie.

Meno mladej Kongregácie je úctyhodné a je doslovným prekladom názvu Filles de la Charité, založenia sv. Vincenta z Pauly v roku 1633. V dobe, v ktorej sa

ženám priznával iba kontemplatívny, klauzúrny kláštorný život, bola jeho Spoločnosť s činným charitatívnym apoštolátom vo svete niečo osviežujúco nové. Cirkevnoprávne nebol žiadny rád v úzkom slova zmysle tak úspešný. V 19. storočí zažil enormné rozšírenie. Charitatívne pôsobenie ženských kongregácií dalo Cirkvi úplne novú tvár.

Keď Matka Františka prišla do Viedne, boli tu už usadené mnohé takéto kongregácie: Dcéry kresťanskej lásky sv. Vincenta z Pauly, lepšie známe ako milosrdné sestry, boli prvé. Nasledovali ich mnohé založenia františkánskych sestier terciárok, ako aj ďalšie Kongregácie z Francúzska a Nemecka. Viedli nemocnice, školy, detské domovy a útulky pre chudobných. Jediným znakom novej Spoločnosti Matky Františky, bola osobitná starosť o často ťažkú situáciu viedenských služobných dievčat – chudoba, ktorá ich vyhnala do veľkomesta, ich chúlостivé pomery v službe a nedostatok opory z rodiny. Dcéry Božskej Lásky boli prvou viedenskou kongregáciou s týmto apoštolátom, ktorý bezprostredne reagoval na zvláštnu núdzu tejto doby.

Priemyselná revolúcia priniesla blahobyť, technický pokrok a mobilitu pre jedných, ale aj biedu a vykorisťovanie v práci pre mnohých iných. Katolícke obyvateľstvo bolo rozštiepené: zatiaľ čo sa feudálna šľachta a vysoké duchovenstvo rozhodne postavili proti vládnucemu, často antiklerikálnemu liberalizmu, videlo sa katolícke malomešťanstvo pred výzvami hlbokých zmien a nižší klérus na svojej strane spoznal, aké veľké úlohy pred ním stoja.

Františka Lechnerová bola na hranici medzi dvoma svetmi: So sebavedomím ctihodnej Matky profitovala z dobročinných podujatí vysoko postavených osobností. Takto jej daroval v roku 1870 minister zahraničných vecí a ríšsky kancelár Friedrich Ferdinand gróf von Beust výťažok jeho dobročinnej akcie vo výške 6100 zlatých. Na druhej strane spolupracovala so zakladateľmi kresťansko-sociálneho hnutia ako kňazom a obecným radcom Adamom Latschkom, ktorý povolal k životu prvý kresťanský robotnícky spolok.

Jej vedúci úrad, ktorý si z vlastného rozhodnutia ponechala doživotne, bol pre Matku Františku výzvou, ktorej vždy nanovo čelila. Jej rozhodnosť a jej pracovný zápal boli požehnané úspechom. Založila spolu 32 domov a prijala do Kongregácie takmer 500 sestier.

Zažila všetky výšky a úskalia predstavenej. Spolužitie „ako jedno srdce a jedna duša“, o ktorom hovorí Augustínovo pravidlo, podľa ktorého Dcéry Božskej Lásky riadia svoj život, nebolo vždy jednoduché uskutočňovať. Niektoré sestry odišli nespokojné alebo museli byť dokonca prepustené. Vpravenie sa do

rehoľného života postrádalo zvlášť v začiatkoch teologické základy a vzdelanie: Stará detská viera, každoročné exercičné prednášky a modlitebná prax, nepreviedli človeka vždy cez ťažkosti rehoľnej disciplíny. Niektoré sestry sa do hodiny smrti trápili strachom z pekelného ohňa.

Ale aj veľa radostí, činnej sily a elánu, stáli na začiatku nového sesterského spoločenstva. Caritas, Božská Láska, nás nenecháva iba dúfať v dobrý koniec, ale nechá nás na ňom sa podieľať. Caritas nie je iba hlbokou osobnou záležitosťou, ani iba abstraktnou agendou. Začína osobnou zaangažovanosťou a obrovským želaním, zväčšovať Božie kráľovstvo na zemi od veľkosti horčičného zrnka na viditeľný a zažitelný rozmer. Matka Františka Lechnerová a Kongregácia Dcér Božskej Lásky v uplynulých 150 rokoch na tom mocne spolupracovali.

Sviatok tak veľkého jubilea, ako je to dnešné, je zastavenie sa medzi spomínaním a očakávaním, spojenie pohľadu späť a pohľadu vpred. Sediac v tieni našich stromov z horčičného zrnka – a tých je v rakúskom rehoľnom prostredí tak veľa – s vďačnosťou myslí na tých, ktorí prispeli k rastu a prospešnosti. Aj keď sa tu a tam mnoho vetiev odrezáva, alebo dokonca sa rúbu stromy, nás to neznepokojuje. Lebo sila pôsobenia neba je nezadržateľná a je ešte veľa horčičných semien pre novú sejbu.

Z nemčiny preložila: Sr. Klaudia Luptáková, FDC